

Keinginan dan Minat Menceburi Perniagaan di Kalangan Pelajar Asnaf di UiTM Pahang

Faizan Abd Jabar^{1*}, Suhanom Mohd Zaki², Musramaini Mustapha³,
Muhammad Zahran Abd Rahman⁴, Sharifah Norhuda Syed Wahid⁵

^{1,2,3,4}Faculty of Business Management, Universiti Teknologi MARA Cawangan Pahang,
Kampus Jengka, 26400 Bandar Tun Razak Jengka, Pahang, Malaysia
faizan@pahang.uitm.edu.my, suhanom@pahang.uitm.edu.my, musra_08@pahang.uitm.edu.my,
zahran600@pahang.uitm.edu.my

⁵Faculty of Computer and Mathematical Sciences, Universiti Teknologi MARA Cawangan Pahang,
Kampus Jengka, 26400 Bandar Tun Razak Jengka, Pahang, Malaysia
huda@pahang.uitm.edu.my

*Penulis Rujukan

Abstrak: Sembilan per sepuluh sumber rezeki adalah datang dari perniagaan. Perniagaan di Malaysia seringkali dikaitkan dengan bangsa Cina di mana bangsa ini telah mendominasi pelbagai sektor perniagaan sama ada melibatkan barangan mahu pun perkhidmatan. Namun kini telah wujud banyak perniagaan yang diusahakan oleh bangsa Melayu terutamanya yang melibatkan Industri Kecil dan Sederhana. Berniaga memerlukan minat dan juga tahap kesabaran yang tinggi yang boleh dipupuk sejak zaman persekolahan lagi. Sehubungan dengan itu, kajian minat berniaga di kalangan anak Melayu telah dijalankan dengan memfokuskan kepada golongan pelajar Asnaf, iaitu golongan layak menerima zakat yang terdiri daripada anak-anak yatim dan miskin di Universiti Teknologi MARA (Pahang). Golongan ini dipilih berdasarkan keadaan semasa anak-anak ini yang sememangnya tiada keluarga sempurna tetapi mengimpikan kehidupan yang lebih baik di masa akan datang. Berdasarkan tinjauan melalui soal selidik yang diedarkan, 96.61 peratus cenderung untuk berniaga berbanding menceburi pekerjaan lain. Ini didorong oleh inisiatif UiTM (Pahang) yang telah menganjurkan pelbagai aktiviti keusahawanan bagi memupuk minat mereka dalam bidang perniagaan. Justeru itu, minat yang ada di kalangan pelajar Asnaf ini memerlukan sokongan pelbagai pihak bagi merealisasikan impian mereka untuk bergelar usahawan kelak.

Kata Kunci: Asnaf, Berniaga, Melayu, Minat, Usahawan

1. Pengenalan

Perniagaan merupakan alternatif kepada mereka yang ingin meningkatkan taraf hidup. Ianya telah dibuktikan dengan kejayaan generasi yang sebelum ini, dengan penglibatan mereka dalam dunia perniagaan yang seterusnya akan mewariskan legasi tersebut kepada keluarga terdekat. Jika konsep ini dipraktikkan bagi memastikan sumber pendapatan keluarga terus terjamin, maka pelajar-pelajar asnaf yang mempunyai motivasi untuk keluar dari kepompong kesusahan juga perlu berusaha untuk mencapai platform yang serupa. Namun, setiap usaha memerlukan minat yang mendalam untuk memastikan kejayaan dapat dicapai. Oleh yang demikian, kajian rintis ini adalah langkah pertama untuk mengetahui minat golongan pelajar asnaf ini terhadap alam perniagaan. Golongan pelajar Asnaf ini sangat digalakkan untuk menceburi bidang perniagaan sebagai jaminan masa depan yang lebih baik di samping menjadikan ianya sebagai karier pilihan. Dengan menarik minat pelajar asnaf ini terhadap perniagaan diharapkan dapat mendorong mereka untuk menceburi bidang tersebut.

2. Kajian Literatur

2.1 Golongan Asnaf

Al-Quran ada menggariskan panduan bagi menentukan siapakah golongan asnaf. Merujuk kepada Surah At-Taubah ayat 60,

“Sesungguhnya zakat-zakat itu, hanyalah untuk orang-orang fakir, orang-orang miskin, pengurus-pengurus zakat, para muallaf yang dipujuk hatinya, untuk (memerdekakan) budak, orang-orang yang berhutang, untuk jalan Allah dan orang-orang yang sedang dalam perjalanan, sebagai sesuatu ketetapan yang diwajibkan Allah; dan Allah Maha Mengetahui lagi Maha Bijaksana.”

Penjelasan terperinci mengenai golongan asnaf turut diputuskan melalui Mesyuarat Jemaah Ulama' Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan yang bersidang pada 8 Oktober 2007, (<http://www.e-fatwa.gov.my>). Mesyuarat tersebut telah memperincikan mengenai Asnaf Lapan dan Kadar Zakat kepada setiap Asnaf. Mesyuarat tersebut telah membuat keputusan fatwa bahawa asnaf adalah terdiri daripada fakir, miskin, amil, Al-Muallafatu Qulubuhum, Fir Riqab, Al- Gharimin, Fi Sabilillah dan Ibnu Sabil. Golongan pertama iaitu Fakir merupakan orang Islam yang tidak mempunyai harta benda atau pekerjaan atau mempunyai pendapatan tetapi tidak mencapai lima puluh peratus daripada had kifayahnya untuk keperluan diri dan tanggunggannya. Kedua, Miskin, merupakan orang Islam yang mempunyai harta atau pendapatan yang hanya boleh menampung lima puluh peratus untuk keperluan diri dan tanggunggannya tetapi tidak mencapai had kifayah. Bahagian Fakir dan Miskin ini tidak boleh diberikan kepada orang kaya dan kepada orang yang mampu bekerja dan menghasilkan keperluan yang cukup untuk diri dan mereka yang di bawah tanggunggannya.

Ketiga, Amil, ditakrifkan sebagai sebuah organisasi yang padanya terdapat kakitangan yang terlibat dalam pentadbiran dan pengurusan zakat, begitu juga pertubuhan atau individu yang dilantik oleh badan tersebut. Keempat, Al-Muallafatu Qulubuhum yang mana di bawahnya terdapat dua golongan, iaitu golongan Muslim dan golongan Kafir. Golongan Muslim meliputi orang yang baru memeluk agama Islam, ketua-ketua kumpulan Islam yang mempunyai hubungan baik dengan ketua-ketua kumpulan bukan Islam yang sama taraf dengannya dan ketua-ketua kumpulan Islam yang masih belum mantap Imannya tetapi masih berpengaruh. Manakala golongan bukan Muslim iaitu Kafir meliputi orang yang berkemungkinan menerima Islam dan boleh dipujuk supaya tidak memusuhi orang Islam. Golongan seterusnya adalah Fir Riqab yang pada dasarnya bererti membebaskan seseorang itu daripada perhambaan. Bahagian ini adalah bertujuan untuk disumbangkan kepada usaha-usaha untuk menamatkan sistem atau amalan perhambaan. Golongan keenam adalah Al- Gharimin, iaitu orang-orang berhutang yang layak menerima zakat. Orang yang berhutang ini membuat hutang untuk faedah awam seperti menghapuskan persengketaan dua pihak dan sebagainya. Bagi individu yang berhutang untuk tujuan peribadi, mereka hanya boleh dimasukkan ke dalam asnaf ini dengan syarat beliau mestilah tidak memiliki harta dalam kadar yang mencukupi iaitu haddul kifayah.

Golongan ketujuh adalah Fi Sabilillah. Ia merangkumi segala bentuk kebajikan seperti bantuan untuk peperangan menentang musuh Islam, bantuan kepada pelajar dan apa sahaja bentuk ketaatan dan pendekatan diri kepada Allah. Dan golongan yang terakhir adalah Ibnu Sabil, iaitu orang-orang musafir. Ia bukan sahaja orang yang sedang dalam perjalanan tetapi juga orang yang berniat untuk bermusafir. Begitupun, musafir itu mestilah dengan tujuan bukan untuk melakukan perkara-perkara yang bertentangan dengan ajaran Islam atau maksiat.

2.2 Keinginan dan Minat Pelajar kepada Perniagaan

Keusahawanan adalah antara agenda wawasan 2020 yang mana negara menuju ke arah negara perindustrian. Ianya bukan sahaja merupakan bidang sokongan tetapi menyediakan asas dan teknologi bagi memastikan perusahaan negara berkembang dan maju. Menurut Kuratko (2005) konsep keusahawanan perlu bermula dengan kesediaan seseorang menjalinkan hubungan perniagaan dengan perniagaan yang lain dengan mengharungi pelbagai risiko, tahan dan tabah dalam cabaran berniaga, inovatif, kreatif, tidak putus asa dan semangat kerjasama. Selain

daripada itu, beliau menyatakan keusahawan adalah bidang yang mempunyai proses yang dinamik di mana proses pemindahan ilmu dan kemahiran yang berterusan kepada orang lain. Kurato juga mendapati keinginan untuk menceburi bidang perniagaan merupakan sikap ingin mengenali dunia perniagaan dengan lebih mendalam dan seterusnya menceburinya. Keinginan ini harus didorong oleh beberapa faktor bagi menggalakkan mereka yang minat berniaga merealisasikan impian mereka. Dalam kajian Bird and Jelinek (1988) menunjukkan faktor pendorong kepada minat berniaga adalah latarbelakang keluarga yang juga berniaga, pekerjaan, akademik, dan program latihan. Manakala *Teori of Plan Behavior* oleh Azjen menyatakan sikap, budaya dan tingkahlaku merupakan faktor-faktor mempengaruhi minat usahawan (Ma'aruf, Mohammad and Ramayah 2005; Stone & Jawahar and Kisamore 2010). Menurut Mohd Zain et al. (2010) dan Ascher (2012) pula mendapati niat untuk menceburi bidang perniagaan dipengaruhi oleh keluarga, penasihat kerjaya, sahabat, kaunselor akademik, business media and rakan niaga. Mohd Zain et al. (2010) juga menekankan 60.5% responden dari hasil kajian beliau menyatakan keinginan mereka untuk mengikut jejak langkah keluarga dalam menceburi perniagaan namun Mohd Arif et al. (2010) pula mendapati kebanyakan pelajar tidak akan berniaga sebaik sahaja tamat belajar oleh kerana mereka lebih cenderung untuk bekerja makan gaji dan menimba pengalaman bagi mengukuhkan kedudukan kewangan sebelum terlibat secara serius dalam perniagaan.

Kenyataan ini juga disokong oleh beberapa penyelidik terdahulu seperti Scot and Twomey (1988) dan Kruger (1993) di mana pada pendapat mereka ada satu lagi faktor mendorong minat iaitu pengalaman terdahulu turut memberi kesan terhadap keinginan berniaga. Manakala, menurut Ekpho dan Edet (2011) serta Gaddam (2008) melaporkan bahawa peranan pihak universiti amat penting dalam melahirkan minat pelajar dalam bidang keusahawan. Institusi ini mampu bertindak sebagai motivator ke atas pelajar memandangkan pelajar masih muda, tiada pengalaman, kurang keyakinan dan kurang ilmu berniaga serta memerlukan pembimbing. Program latihan yang disediakan oleh pihak universiti terhadap pelajar mampu memberi input seperti rancangan perniagaan yang berkesan dan sistematik, sikap dan tingkahlaku seorang peniaga serta ilmu mengenai perundangan dalam perniagaan. (Souitaris et al., 2007). Kenyataan juga disokong oleh dapatan hasil kajian Abd Jabar et al. (2013) di mana pelajar yang menghadiri program keusahawan yang dianjurkan oleh pihak universiti mempunyai kecenderungan 3.54 kali ganda berminat untuk menceburi perniagaan berbanding dengan pelajar yang tidak pernah hadir. Selain itu, hasil dapatan beliau juga membuktikan jantina juga memberi impak terhadap keinginan berniaga kerana pelajar lelaki lebih berminat menceburi perniagaan setelah tamat belajar berbanding pelajar wanita.

3. Metodologi Kajian

Kajian ini dilakukan dengan kerjasama Unit Zakat, ACIS dan MASMED UiTM Pahang. Ianya dijalankan terhadap pelajar-pelajar Asnaf di UiTM Pahang dalam program Usahawan. Semua peserta yang terlibat dalam program tersebut adalah merupakan responden dalam kajian rintis ini. Data kajian ini dikumpul menggunakan metod soalan kajiselidik yang diedarkan kepada semua pelajar Asnaf. Soalan tersebut disediakan oleh MASMED UiTM Malaysia namun soalan ini hanya diedarkan kepada pelajar Asnaf UiTM Pahang. Kajiselidik tersebut merangkumi 5 bahagian iaitu demografi responden, latarbelakang keusahawanan, minat responden kepada perniagaan, penglibatan dalam perniagaan dan minat kepada program keusahawanan. Seterusnya, kajian ini menyatakan hasil dapatan dalam peratusan dan frekuensi dengan analisis menggunakan SPSS versi 20.

4. Dapatan Kajian dan Perbincangan

Terdapat 59 pelajar yang dikenalpasti sebagai Asnaf terdiri, iaitu, 15 pelajar lelaki dan 44 pelajar perempuan yang berumur di antara 19 dan 24 tahun, yang telah terlibat secara langsung dalam kajian ini. Soalan soal selidik telah diedarkan semasa program yang melibatkan

kumpulan ini berlangsung. 38 (64.41%) pelajar berasal dari Pantai Timur (Pahang, Terengganu dan Kelantan) dengan 30 (50.85%) merupakan pelajar yang mengambil Diploma Pengajian Perniagaan.

Kajian mendapati 24 (40.68%) pelajar Asnaf ini mempunyai ahli keluarga yang terlibat dalam bidang perniagaan dengan sebahagian darinya (50%) adalah terdiri daripada ibu atau bapa pelajar tersebut. Di kalangan pelajar ini, 57 (96.61%) sememangnya berminat untuk menceburi bidang keusahawanan dan daripada jumlah ini hanya tiga (5.08%) pelajar yang berhasrat untuk mencari pengalaman dengan bermula dari peringkat awal dan mewarisi terus perniagaan milik keluarga. Di samping itu, didapati 26 (44.07%) pelajar telah mempunyai pengalaman berniaga kecil-kecilan seperti menjual sabun, tudung, kuih-muih dan kad prabayar. Pendapatan yang diperolehi walaupun secara kecil-kecilan telah membantu perbelanjaan seharian mereka dan sekaligus dapat meningkatkan taraf hidup mereka.

Universiti Teknologi MARA (UiTM) telah menggalakkan pelajar-pelajarnya menceburi bidang keusahawanan dengan mewujudkan pelbagai inisiatif selain dari mewajibkan pelajar mengambil kursus keusahawanan semasa pengajian mereka di peringkat diploma. Sehubungan dengan itu, UiTM (Pahang) telah mengadakan kursus, bengkel, seminar, lawatan sambil belajar, perniagaan dalam kampus serta pertandingan berorientasikan perniagaan bagi memupuk minat pelajar ke arah bidang keusahawanan. Sepertimana sumber kajian terdahulu (Abd Jabar, 2014; Ekpoh dan Edet, 2011 & Gaddam, 2008), kajian ini mendapati, kebanyakan pelajar (52, 88.14%) berminat untuk mengikuti program yang dianjurkan di mana lawatan sambil belajar merupakan pilihan pertama diikuti oleh bengkel, seminar, kursus, perniagaan dalam kampus dan yang terakhir adalah pertandingan berorientasikan perniagaan.

5. Kesimpulan Kajian

Inisiatif UiTM untuk menjadikan keusahawanan sebagai teras universiti memberikan impak yang baik kepada pelajar-pelajar yang berminat menceburi bidang perniagaan. UiTM Pahang tidak ketinggalan dalam melahirkan graduan yang berdaya saing dalam bidang perniagaan dan ianya dibuktikan oleh peratusan alumni yang menjadikan perniagaan sebagai kerjaya sangat memberangsangkan. Demikian itu, kajian ini adalah relevan untuk mengetahui minat pelajar asnaf di UiTM Pahang dalam menceburi bidang perniagaan serta memastikan objektif universiti keusahawanan tercapai. Ini dibuktikan dalam dapatan kajian 44.07% pelajar Asnaf ini telah mempunyai pengalaman berniaga kecil-kecilan seperti menjual sabun, tudung, kuih-muih dan kad prabayar. Pendapatan berskala kecil ini telah membantu perbelanjaan seharian mereka dan sekaligus dapat meningkatkan taraf hidup mereka. Dengan pengalaman sebegini, mereka lebih yakin untuk menguruskan perniagaan yang lebih berskala besar pada masa akan datang.

Di samping itu, kebanyakan pelajar Asnaf ini juga berminat untuk mengikuti program yang dianjurkan di mana lawatan sambil belajar merupakan pilihan pertama diikuti oleh bengkel, seminar, kursus, perniagaan dalam kampus dan yang terakhir adalah pertandingan berorientasikan perniagaan iaitu sebanyak 88.14%. Oleh kerana kebanyakan mereka mempunyai komitmen yang tinggi, saluran dan alternatif dari pihak universiti dan agensi-agensi luar yang berkaitan untuk merealisasikan minat pelajar ini untuk menceburi bidang perniagaan amatlah digalakkan. UiTM Pahang mampu menghasilkan lebih ramai graduan yang berpotensi dalam bidang perniagaan dan berdaya saing di peringkat global.

6. Rujukan

Abd Jabar, F., Syed Wahid, S. N., & Abd Jabar, M. (2013). Predicting Factors Contributing to Entrepreneurship Intention among Students in Malaysian Higher Level Institution. Proceeding International Academic Conference (IAC) 2013. Primula Beach Resort Terengganu.

- Ascher, J. (2012). Female Entrepreneurship—An Appropriate Response to Gender discrimination. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation (JEMI)*, Volume 8, Issue 4.
- Bird, B., & Jelinck, M. (1988). "The Operation of Entrepreneurial Intentions", *Entrepreneurship: Theory and Practice*, Vol. 13, No. 2, pp. 21-29.
- Ekpoh, I. U., & Edet, O. A. (2011). Entrepreneurship Education and Career Intentions of Tertiary Education. *International Education Studies* Vol. 4, No. 1.
- Gaddam, S. (2008). Identifying the relationship between behavioral motives and entrepreneurial intentions: an empirical study based on the perceptions of business management students. *The Journal of Management Research*, Vol. 7, No. 5, pp.9.
- Jamali, D. (2009). Constraints and opportunities facing women entrepreneurs in developing countries: A relational perspective. *Gender in Management: An International Journal* Vol. 24 No. 4.
- Kuratko, D. F. (2005). The Emergence of Entrepreneurship Education: Development, Trends, and Challenges, *Entrepreneurship Theory and Practice*. Vol. 29. Issue: 5.
- Krueger, N. F. (1993). The impact of prior entrepreneurial exposure on perceptions of new venture feasibility and desirability, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Vol. 18 No.1, Pp. 5-23.
- Mohd Zain, Z., Mohd Akram, A., & Ghani, K. E. (2010). Entrepreneurship Intention Among Malaysian Business Students. *Canadian Social Science*, Vol. 6, No. 3, Pp. 34-44.
- Ma'ruf, J. J., Mohammad, O., & Ramayah, T. (2005). Intention to purchase via the internet: A comparison of two theoretical models, *Asian Academy of Management Journal*, 10, pp. 79-95.
- Mohd Ariff, A. H, Bidin, Z., Sharif, Z., & Ahmad, A. (2010). Predecting entrepreneurship intention among Malay university accounting students in Malaysia. *Unitar E-Journal*. Vol. 6. No 1.
- Perincian Tentang Tafsiran Asnaf Lapan Dan Kadar Zakat Yang Ditetapkan Kepada Setiap Asnaf (2015). Retrieved from <http://www.e-fatwa.gov.my/fatwa-negeri/perincian-tentang-tafsiran-asnaf-lapan-dan-kadar-zakat-yang-ditetapkan-kepada-setiap>.
- Scott, M. G., & Twomey, D. F. (1988). The long term supply of entrepreneur: Students career aspiration in relation to entrepreneurship. *Journal of small Business Management*. Vol 26. No 4. pp.5-13.
- Souitaris, V., Zerbinati, S., & Al-Laham, A. (2007). Do entrepreneurship programmes raise entrepreneurial intentions of science and engineering students? The effects of learning, inspiration and resources' *Journal of Business Venturing*, 22(4), 566-591.
- Stone, T. H., Jawahar, I. M., & Kisamore, J. L. (2010). Predicting academic misconduct intentions and behavior using the theory of planned behavior and personality, *Basic and Applied Social Psychology*, 32, pp.35-45.